

**PROTOCOL PER A
LA PREVENCIÓ I
LA INTERVENCIÓ EN
L'ABSENTISME ESCOLAR
A LA COMARCA DEL BAGES**

"ANAR A L'ESCOLA ENS FA CRÉIXER"

**CONSELL COMARCAL
DEL BAGES**

**Generalitat de Catalunya
Departament
d'Ensenyament**

Ajuntament

de Manresa

Grup motor que ha redactat el Protocol:

Mireia Algar Rodríguez, treballadora social de l'EAP, Departament d'Ensenyament

Alícia Benito Conde, educadora social de l'Àrea de SSB i Dona del Consell Comarcal del Bages

Conchi Bermejo Garcia, educadora Social de SSB de l'Ajuntament de Navarces

Gemma Bigas Bau, educadora social de SSB de l'Ajuntament d'Artés i Avinyó

Anna Biosca i Bosch, Educadora Social de SSB de l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat

Carme Garcia Manzano, Cap de l'Àrea d'Educació, Cultura, Joventut i Esports del Consell Comarcal del Bages

Montse Tantiñà Estruch, educadora social de l'equip de suport de SSB de l'Ajuntament de Manresa

Agraïments per la col·laboració a:

Departament d'Ensenyament Serveis Territorials de la Catalunya Central

Departament de Serveis socials i ensenyament de l'Ajuntament de Manresa

Àrea de Benestar Social i Família. Serveis socials bàsics i dona. Serveis socials d'atenció especialitzada i ciutadania. Consell Comarcal del Bages

Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada

PG-ME. Mossos d'esquadra ABP Bages

Regidories amb competència d'ensenyament i de serveis socials dels municipis de l'ABSS de la comarca del Bages

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	5
2. JUSTIFICACIÓ.....	6
3. OBJECTIUS, DESTINATARIS I ÀMBIT D'ACTUACIÓ.....	6
3.1 Objectius	
3.2 Destinataris	
3.3 Àmbit d'actuació	
4. MARC LEGAL.....	8
4.1 Àmbit Internacional	
4.2 Àmbit Estatal	
4.3 Àmbit Autonòmic	
4.4 Àmbit Local	
5. DEFINICIÓ D'ABSENTISME ESCOLAR. TIPOLOGIES.....	11
5.1 L'absentisme segons la seva periodicitat	
5.2 L'absentisme segons els factors de risc	
5.3 Circuit d'actuació integral davant l'absentisme	
5.3.1 Puntual/espòrdic	
5.3.2 Moderat	
5.3.3 Regular	
5.3.4 Crònic/total	
5.4 Tractament de casos no inclosos en el circuit integral	
5.4.1 Alumnat no matriculat en cap centre docent	
5.4.2 Alumnat desescolaritzat	
5.4.3 Alumnat il·localitzable	
6. ESTRUCTURA DE COORDINACIÓ DEL PROTOCOL.....	19
6.1 Les comissions socials	
6.1.1 Funcions generals de la Comissió Social	
6.1.2 Qui forma part de la Comissió Social	
6.1.3 Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF)	
6.2 Comissió Municipal d'Absentisme	

6.2.1	Funcions generals de la Comissió Municipal d'Absentisme	
6.2.2	Qui forma part de la Comissió Municipal d'Absentisme	
6.3	Plenari d'absentisme de la comarca del Bages	
6.3.1	Funcions generals del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages	
6.3.2	Qui forma part del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages	
6.4	Grup motor del Protocol	
6.4.1	Funcions generals del Grup motor del Protocol	
6.4.2	Qui forma part del Grup motor del Protocol	
7.	FUNCIONS DE PROFESSIONALS I INSTITUCIONS QUE INTERVENEN EN EL PROTOCOL	28
7.1	Centre educatiu	
7.2	Inspecció educativa	
7.3	Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP)	
7.4	Equip de Serveis Socials Bàsics (ESSB)	
7.5	Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA)	
7.6	Serveis Sanitaris	
7.7	Cossos Policials	
7.8	Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada	
ANNEXOS	33
Annex 1:	Circuit d'actuació integral davant l'absentisme escolar	
Annex 2:	Organigrama protocol absentisme escolar a Manresa i comarca del Bages	
Annex 3:	Cartes a la família:	
Annex 3.1	Carta de la direcció o el tutor a la família (absentisme moderat)	
Annex 3.2	Carta de la direcció o el tutor a la família (absentisme regular)	
Annex 3.3	Carta informativa de la Comissió social a la família comunicant que s'ha derivat el cas a la Comissió Municipal(absentisme crònic/total)	
Annex 4:	Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF)	
Annex 5:	Informe de traspàs d'absentisme de la Comissió Social a la Comissió Municipal d'Absentisme	
Annex 6:	Model d'informe de comunicació a la Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada	
Annex 7:	Tríptic divulgatiu	

1. INTRODUCCIÓ

El document que teniu a les mans és el fruit de la revisió de dos documents, el “Programa comarcal de prevenció de l’absentisme escolar a la comarca del Bages” i el “Protocol municipal de prevenció de l’absentisme escolar” de l’Ajuntament de Manresa. Ambdues iniciatives van ser portades a terme al voltant de l’any 2000 al nostre territori. En aquell moment, des dels diversos estaments implicats, bàsicament Administració Local i Educació, es va treballar conjuntament per avançar en l’abordatge coordinat i complementari de l’absentisme escolar a Manresa i a tot el Bages. D’aquests documents marc van sorgir iniciatives d’adaptació a les diferents realitats municipals. Es van elaborar els protocols d’actuació davant de l’absentisme escolar a Manresa, Sant Fruitós de Bages, Cardona, Sallent i Balsareny.

A causa del desplegament del nou marc normatiu, tant en l’àmbit d’ensenyament, amb la Llei 12/2009 d’educació, com en l’àmbit dels serveis socials, amb la Llei de serveis socials 12/2007, i la nova Llei dels drets i oportunitats de la infància, la 14/2010, així com també per la necessitat de revisar el concepte i la intervenció, s’ha cregut oportú actualitzar aquest document conjuntament entre els Serveis Socials de l’Ajuntament de Manresa i el Consell Comarcal del Bages com a representant dels 34 municipis restants.

D’aquesta manera es va constituir el 2007, aprofitant la revisió del protocol de Manresa, la Subcomissió tècnica d’absentisme escolar. Aquest grup de treball estava format per un equip de professionals: de l’Àrea Bàsica de Serveis Socials de l’Ajuntament de Manresa, de l’Àrea Bàsica de Serveis Socials del Consell Comarcal i de l’Equip d’Assessorament Psicopedagògic. Aquest últim era l’encarregat de valorar la marxa del protocol i de traslladar a la Comissió General d’Absentisme les mancances que s’anaven detectant en el desplegament del protocol. Més tard, el 2010, dues educadores socials de l’Àrea Bàsica de la comarca també van participar en la revisió i la detecció de les necessitats per actualitzar el protocol, ateses les diferències en alguns aspectes entre Manresa i la resta de municipis de la comarca. L’objectiu

plantejat per aquesta subcomissió de treball entorn a la necessitat d'actualitzar els dos protocols d'absentisme a Manresa i comarca va denotar la necessitat ineludible d'implicar un representant d'Inspecció educativa, així com a la cap de l'Àrea d'Educació del Consell Comarcal. Ambdós es van incorporar a la Subcomissió tècnica d'absentisme escolar a finals del 2011.

Per aquest protocol ens basarem en la **definició de Caplan** (1964) que defineix la prevenció com un conjunt d'activitats adreçades a reduir els problemes ocasionats per les malalties o trastorns de l'individu mitjançant la detecció precoç a cada una de les fases d'evolució del problema de salut. És una definició àmpliament acceptada en l'àmbit de salut, però fàcilment aplicable a l'àmbit social, on el concepte de malaltia o trastorn de salut és equiparable a dificultat o problema de conducta. Caplan defineix tres tipus de prevenció:

- Prevenció primària: accions dissenyades per evitar l'aparició del problema.
- Prevenció secundària: accions dirigides a reduir l'impacte negatiu una vegada s'ha detectat el problema o dificultat a través d'una intervenció precoç.
- Prevenció terciària: accions dirigides a reduir les seqüeles ocasionades pel problema i a introduir mesures rehabilitadores.

2. JUSTIFICACIÓ

Amb aquesta actualització, ens proposem revisar el marc de referència que proporcionaven els anteriors protocols atès que han transcorregut més de 10 anys des de la seva implantació. Calia incorporar-hi les novetats que els nous marcs normatius han aportat, tant en l'àmbit d'educació com en l'àmbit d'atenció a la infància i adolescència, així com establir les estructures bàsiques de coordinació i revisar els compromisos entre els diferents estaments del territori que han de vetllar per a la seva implantació i seguiment.

3. OBJECTIUS, DESTINATARIS I ÀMBIT D'ACTUACIÓ

3.1 Objectius

3.1.1 Aconseguir la plena escolarització i potenciar la prevenció de l'absentisme escolar dels menors en edat d'escolarització obligatòria.

Es pretén reduir al màxim l'absentisme escolar durant l'etapa d'educació infantil (3 a 6 anys), tot i que no és una etapa obligatòria. Aquesta actuació preventiva té com a objectiu l'eliminació total de l'absentisme escolar durant l'etapa obligatòria (6 a 16 anys). A més, també es pretén coordinar el pas dels adolescents de l'escola de primària a l'institut.

3.1.1.1 Potenciar les responsabilitats de les famílies envers l'obligatorietat del compliment de l'escolarització dels seus fills.

3.1.1.2 Promoure campanyes de sensibilització per aconseguir la plena escolarització.

3.1.2 Afavorir la coordinació entre els diferents serveis implicats en termes d'absentisme escolar.

3.1.2.1 Donar a conèixer el protocol per a casos d'absentisme escolar.

3.1.2.2 Clarificar responsabilitats, funcions i estratègies de coordinació dels diferents serveis implicats.

3.1.2.3 Potenciar la implicació de Fiscalia de Menors i de les regidories implicades en la seva capacitat preventiva en els casos d'absentisme.

Partint d'aquests objectius, cada municipi concretarà la forma de treballar-los.

3.2 Destinataris

Els destinataris últims de les accions que es defineixen en el document són els infants de cicle infantil matriculats en un centre docent, i els infants i adolescents entre 6 i 16 anys que viuen a Manresa i als altres 34 municipis de la comarca del Bages, així com les seves famílies.

3.3 Àmbit d'actuació

Aquest document s'aplicarà a tots els centres docents públics i privats concertats de primària i secundària obligatòria, així com al conjunt de la comunitat educativa i als serveis i les

institucions de Manresa i comarca amb competències en la resolució de la problemàtica de l'absentisme escolar.

4. MARC LEGAL

El dret a l'escolarització és reconegut legislativament en l'àmbit internacional, en l'àmbit nacional, en l'àmbit autonòmic i en l'àmbit local. Tot seguit es detallen el conjunt de normes que configuren el marc legal del dret a l'educació:

4.1 Àmbit Internacional

- La **Declaració universal dels drets dels infants**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, de 20 de novembre de 1959, en el principi 7, exposa que l'infant té dret a rebre educació, que serà gratuïta i obligatòria almenys en la seva etapa elemental. Se li donarà una educació que afavoreixi la seva cultura general i li permeti, en condicions d'igualtat d'oportunitats, desenvolupar les seves aptituds i el seu judici individual, el seu sentit de la responsabilitat moral i social, i esdevenir un membre útil de la societat. L'interès superior de l'infant serà el principi que guiarà aquelles persones que tenen la responsabilitat de la seva educació i orientació; aquesta responsabilitat pertoca en primer lloc al pare i a la mare.
- La **Convenció dels drets de l'infant de les Nacions Unides**, de 1989, en l'article 28, dret a l'educació, posa de manifest que els nois i les noies tenen dret a l'educació en igualtat d'oportunitats. Les autoritats han d'implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tothom i fomentar el desenvolupament de l'ensenyament secundari. A més, l'ensenyament superior ha de ser també accessible per a tothom. Remarca que caldrà prendre mesures per a encoratjar l'assistència regular a l'escola i reduir les taxes d'abandonament escolar.
- El **Parlament Europeu**, en la Resolució A 3-0172/92, aprova la Carta Europea dels Drets del Nen, en la qual es recull el dret a l'educació com un dret fonamental de la infància.

4.2 Àmbit Estatal

- **La Constitució Espanyola**, de 1978, en l'article 27.1, exposa que tothom té dret a l'educació. Es reconeix la llibertat d'ensenyament.

4.3 Àmbit Autonòmic

- **L'Estatut d'Autonomia de Catalunya**, de 2006, en l'article 21, exposa que totes les persones tenen dret a una educació de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtat.
- El **Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat**, posa de manifest el dret d'estudi, i l'article 21.2 esmenta que aquest deure bàsic es concreta, entre altres, en l'obligació següent: assistir a classe, participar en les activitats formatives previstes a la programació general del centre i respectar els horaris establerts.
- **La Llei 12/2007, d'11 d'octubre de serveis socials**. En l'article 16 indica, dintre de les funcions dels serveis socials bàsics, el seu caràcter polivalent, comunitari i preventiu per a fomentar l'autonomia de les persones perquè visquin dignament, atenent les diferents situacions de necessitat en què es troben o es puguin presentar. En l'article 17 apartat h) remarca, dintre de les funcions de serveis socials bàsics, concretament la co-responsabilitat en impulsar projectes comunitaris i programes transversals, especialment els que cerquen la integració i la participació socials de les persones, les famílies, les unitats de convivència i dels grups en situació de risc.
- **La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació**, en l'article 22.1, dels deures dels alumnes, esmenta que un deure principal és assistir a classe. En l'article 25, de

participació de les famílies en el procés educatiu, en l'apartat 3, es recull el dret i el deure de participar activament en l'educació de llurs fills i filles.

- **La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència**, en l'article 52, aclareix els conceptes de no-escolarització, d'absentisme i d'abandó escolar, així com la responsabilitat de les administracions públiques respecte a aquests fets:

- a) No-escolarització: el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria, no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.
- b) Absentisme: l'absència a classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu, i quines són les mesures que cal adoptar en cada cas.
- c) Abandó escolar: el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització.

Les administracions públiques han de fer especial atenció a detectar els casos de no-escolarització, absentisme i abandó escolar i han d'adoptar de manera coordinada les mesures necessàries per fer-hi front mitjançant els protocols corresponents.

En l'article 157, es consideren com una infracció lleu, que si es reincideix esdevé greu, les accions o omissions següents respecte a l'escolarització:

- a) No gestionar, els progenitors, els tutors o els guardadors de l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria, la plaça escolar corresponent sense causa que ho justifiqui.

b) No procurar, els progenitors, els tutors o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria, que aquest assisteixi al centre escolar quan disposa de plaça i sense causa que ho justifiqui.

4.4 Àmbit Local

- La **Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local**, en l'article 25, exposa que el municipi ha de participar en la programació de l'ensenyament i cooperar amb l'Administració educativa en la creació, la construcció i el manteniment dels centres docents públics, intervenir en els seus òrgans de gestió i participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.

5. DEFINICIÓ D'ABSENTISME ESCOLAR

L'absentisme escolar pressuposa una formalització de la matrícula, és a dir, una situació d'escolarització i comporta una assistència irregular o inexistent del menor a l'escola sense causa justificada.

S'ha de diferenciar l'absentisme escolar de la no matriculació. Els primers tenen una matrícula prèvia, en canvi, els segons no han arribat a escolaritzar-se. Tan greu és una situació com l'altra, tot i així, la intervenció serà diferent.

Entenem per absentisme escolar la manca d'assistència total o sovintejada a l'escola, per part d'infants o adolescents que hi estiguin prèviament matriculats. Sol ésser símptoma de conflictes no sempre manifestos i pot comportar efectes negatius per a un procés de socialització positiu i integrador. Les repercussions socials de l'absentisme i de l'abandonament escolar són múltiples. Aquestes situacions poden acabar cristal·litzant en la no-adquisició de coneixements bàsics. D'aquesta manera els adolescents absentistes es troben desposseïts d'un salari cultural mínim, poden acabar abandonant el sistema educatiu i quedar exclosos de les vies de formació post obligatòries. A més, de presentar-se al mercat de treball sense unes credencials formatives mínimes, fet que els empresaris

llegeixen com un senyal negatiu, ja que és fàcil establir una analogia entre la desafecció escolar i la desafecció pel treball.

Per definir les tipologies d'absentisme podem partir d'una classificació que dóna importància a:

- Les variables que prenen com a pauta **la periodicitat** del fenomen.
- Les variables que es centren en **l'observació de FACTORS DE RISC** que originen i faciliten la conducta absentista.

Entenem per factors de risc aquelles determinades condicions biològiques, psicològiques o socials, mesurables mitjançant variables directes o indicadors (socials o psicosocials) que, d'acord amb els coneixements científics, s'ha demostrat que participen probablement en els antecedents o en les situacions associades a l'emergència de diferents problemàtiques socials, com és el cas de l'absentisme.

5.1. L'absentisme segons la seva periodicitat

La classificació de l'absentisme que es proposa és la següent:

- a. Absentisme esporàdic/puntual: freqüència baixa, no superior a 1 dia al mes. Menys del 5% de faltes mensuals.

Les faltes reiterades d'impuntualitat i retards que afecten a determinades franges horàries (matí a primera hora o a la tarda en la incorporació després del migdia), així com absències que estan lligades a dinàmiques familiars sovint disfuncionals per al procés dels menors (per exemple, alumnes que no assisteixen a classe perquè han d'assumir funcions parentals) també s'inclouen dins aquesta tipologia d'absentisme. Es dóna en determinats moments del dia o bé en èpoques de l'any de manera reiterativa i condicionades per una determinada dinàmica familiar (menors sols a l'hora de llevar-se per càrregues laborals dels pares, menors que fan absentisme per assumir tasques

de cura i suport a la família, menors que fan viatges al país d'origen de la família fora del període de vacances establert...).

Per registrar aquestes faltes com a absentisme utilitzarem el barem de 5 retards = 1 falta.

- b. Absentisme moderat: entre 2 i 5 dies cada mes. Entre un 6% i un 25% de faltes mensuals. En els retards i les no-assistències a alguna classe es comptabilitza entre 6 i 29 hores lectives al mes.
- c. Absentisme regular: freqüència més elevada, entre 6 i 15 dies al mes. Superior al 25% fins el 75% de faltes mensuals. En el cas de l'absentisme per retards es donen faltes entre 30 i 89 hores lectives al mes.
- d. Absentisme crònic/total: Superior al 75% fins el 100% de faltes mensuals. Entre 16 i 20 dies cada mes. En els retards o faltes a alguna classe es tradueix en la no-assistència entre 90 i 120 hores lectives al mes.

ABSENTISME SEGONS LA FREQUÈNCIA	Puntual /esporàdic	Moderat	Regular	Crònic /total
	Menys del 5% de faltes 5 retards = 1 falta	Entre el 6% i el 25% faltes	Superior al 25% fins el 75% faltes	Superior al 75% fins el 100% faltes
Fins a 5 hores lectives al mes	Entre 6 i 29 hores lectives al mes	Entre 30 i 89 hores lectives al mes	Entre 90 i 120 hores lectives al mes	
Dies/ mes	No superior a 1 dia	Entre 2 i 5 dies	Entre 6 i 15 dies	Entre 16 i 20 dies

En plantejar aquesta conceptualització de l'absentisme segons la freqüència que es produeix, ens trobem amb dues dificultats que s'han de resoldre per tal de poder proporcionar una resposta de circuit coherent i eficaç:

- D'una banda, la dificultat en la recollida i el tractament de les faltes d'assistència que fan parlar d'una conducta absentista. Per part del centre educatiu hi ha un control

rigorós de les assistències, però les respostes a l'activació del circuit d'absentisme escolar són molt heterogènies. Hi ha centres educatius que davant d'un absentisme puntual/espòrdic no justificat activen al moment el circuit de citació a la família, i n'hi ha d'altres, que tenen un nivell d'espera més elevat per activar el circuit.

Aquest protocol proposa que des del centre educatiu hi hagi una persona **responsable de la recollida de les faltes d'assistència**. També, hi ha d'haver **una persona referent que informi a la Comissió Social**, on de manera coordinada i en funció de la freqüència d'absentisme i les causes, estableixi una o altra acció.

- D'altra banda, es detecta una altra dificultat en l'evolució del protocol, ja que quan es parla de la freqüència no tots els agents implicats en el circuit tenen el mateix paràmetre. Segons l'anterior protocol vigent, es comptabilitzava la freqüència d'absentisme segons els dies de falta a la setmana. En la revisió que s'està duent a terme, s'ha considerat valorar els registres d'absentisme mensualment en comptes de setmanalment.

5.2. L'absentisme segons els factors de risc

Tant una detecció precoç com una intervenció immediata són per garantir que els alumnes absentistes retornin al centre educatiu amb èxit i evitar que la situació esdevingui crònica.

Els factors de risc que determinen l'aparició de l'absentisme escolar poden estar centrats en:

- L'alumnat
- La família
- L'entorn
- El centre educatiu

a. FACTORS DE RISC CENTRATS EN L'ALUMNAT

a.1. Factors de risc psicològics:

- * Sentir-se desplaçat o no considerat

- * Manca d'autoestima o de motivació per la formació
- * Trastorns cognitius o de salut mental
- * Drogodependències
- * Escala de valors diferents entre la família i l'escola
- * Altres

a.2. Factors de risc sociològics:

- * Entorn familiar amb mancances
- * Família itinerant
- * Influència del grup d'iguals
- * Limitacions estructurals i normatives del medi social
- * Limitacions de la institució escolar (concepció rígida de la funció docent, objectius educatius que se centren exclusivament en els resultats per sobre dels processos d'ensenyament...)

b. FACTORS DE RISC CENTRATS EN LA DINÀMICA FAMILIAR

b.1 Actitud col·laboradora:

Famílies amb dificultats socioeconòmiques i de dinàmica familiar disfuncional (sobrepotecció, negligència...), però amb les quals es pot establir un pla de treball per reconduir cap al centre educatiu el menor.

b.2 Actitud resistent:

La família dóna suport a què el menor no assisteixi al centre educatiu (per sobrepotecció o bé per impossibilitat de marcar límits al menor).

c. FACTORS DE RISC CENTRATS EN L'ENTORN

- * Pressió del grup d'iguals que promou la conducta absentista
- * Entorn social i urbanístic desfavorit i aïllat
- * Altres factors

d. FACTORS DE RISC CENTRATS EN EL CENTRE EDUCATIU

- * En el mateix centre i la seva organització (acomodació davant d'algunes situacions d'absentisme conflictiu, expulsions reiterades, mala relació família - escola...)
- * Els factors acadèmics i d'ensenyament - aprenentatge no s'adeqüen a la realitat del menor
- * En les relacions interpersonals del menor vers la comunitat educativa
- * Altres

5.3. Circuit d'actuació integral davant l'absentisme

Tenint en compte la classificació de l'absentisme segons la seva periodicitat, tal com s'especifica al punt 5.1 del protocol, és necessari establir un circuit d'actuació diferent per a cadascun dels casos (veure annex 1: Circuit d'actuació integral davant l'absentisme escolar).

5.3.1 Puntual/espòrdic

Per a l'abordatge de l'absentisme puntual o espòrdic es proposen dues actuacions. En primer lloc, **des de la prevenció primària**, l'organització de campanyes de sensibilització vinculades a través de la Comissió Municipal d'Absentisme en coordinació amb el Plenari d'absentisme de la comarca del Bages amb l'objectiu de divulgar les conseqüències negatives de l'absentisme envers l'alumnat.

En segon lloc, el control per part dels centres docents a través d'un registre de faltes d'assistència que ens permeti detectar la reiteració dels casos i la derivació, si és necessari, a una tipologia d'absentisme superior a l'actual. L'acció a dur a terme en casos d'absentisme puntual/espòrdic consisteix en la realització d'una trucada telefònica per part del centre educatiu a la família.

5.3.2 Moderat

Quan un cas d'absentisme es considera moderat, d'acord amb els indicadors que s'especifiquen a la classificació de l'absentisme, els centres docents assumeixen la funció

de convocar telefònicament a la família a una entrevista al centre. Si la família no acut o reincideix en l'absentisme es fa una segona citació a través de l'enviament d'una carta certificada per citar a la família al centre educatiu en un termini màxim d'una setmana (veure annex 3.1: Carta a la família davant l'absentisme moderat), en la qual s'explica la importància de l'assistència a l'escola, els compromisos adquirits en el "Compromís educatiu", les conseqüències negatives en el procés de socialització i aprenentatge, així com l'existència del Protocol per la prevenció de l'absentisme escolar a la comarca del Bages.

5.3.3 Regular

Davant els casos d'absentisme regular, el centre docent o professional corresponent convocarà a la família per analitzar les causes i conseqüències de l'absentisme (veure annex 3.2: Carta a la família davant l'absentisme regular) i proposar un pla de treball conjunt (veure annex 4: Pla d'Actuació Individual i Familiar - PAIF). Es derivarà a la Comissió Social (si convé, extraordinàriament) i aquesta elaborarà el Pla d'Actuació Individual i Familiar on es determinaran les accions a dur a terme en cada cas per superar aquest absentisme. Un cop elaborat el PAIF es convocarà a la família per signar el document i assumir els compromisos pactats. El seguiment del cas, després d'aquesta trobada, determinarà si la família ha adoptat mesures correctores i s'ha resolt el cas o, pel contrari, si la reincidència fa necessari traslladar el cas a la Comissió Municipal d'Absentisme (veure annex 5: Informe de traspàs d'absentisme de la Comissió Social a la Comissió Municipal d'Absentisme).

5.3.4 Crònic/total

Quan un cas d'absentisme no s'hagi pogut resoldre, malgrat s'hagin establert totes les intervencions possibles i quan la majoria dels professionals ho hagin valorat així, es derivarà a la Comissió Municipal d'Absentisme (veure annex 3.3: Carta a la família davant l'absentisme crònic/total per comunicar a la família que l'expedient ha estat traslladat a la Comissió Municipal d'Absentisme). Aquesta estudiarà el cas per valorar la millor opció. Si és el cas, es portarà a terme la derivació per part de Serveis Socials Bàsics (d'ara en

endavant SSB) per la via administrativa al Servei d'Atenció a la Infància i Adolescència (d'ara en endavant SEAIA), o bé, es derivarà per la via judicial, a través de la Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada.

Per derivar el cas, es tindrà especialment en compte la valoració dels Serveis Socials Bàsics sobre els indicadors de risc:

- Que existeixin altres problemàtiques afegides que facin que l'absentisme o desescolarització sigui un indicador més
- Que la família no col·labori
- El temps d'escolaritat obligatòria que li queda a l'alumne absentista o desescolaritzat
- La cronificació del cas
- Que l'absentisme o desescolarització es produeixi en diversos germans o membres d'un mateix nucli familiar
- Altres

5.4 Tractament de casos no inclosos en el circuit integral

També ens podem trobar davant una no assistència total quan l'alumnat d'entre 6 i 16 anys no té cap relació amb un centre docent (no matriculats). L'Administració educativa ha de garantir una plaça escolar a tot l'alumnat en edat d'escolaritat obligatòria, i la família ha de ser qui faci la matriculació del menor en un centre d'ensenyament. Si la família no fa efectiu aquest tràmit és necessària la intervenció dels serveis socials municipals per valorar la possible situació de risc del menor i fer un retorn d'aquesta valoració al centre educatiu. Aquestes situacions requereixen un tipus d'intervenció específica en funció del cas. En aquest punt, detallem el Circuit d'actuació integral davant l'absentisme escolar per a cadascuna de les situacions possibles que plantegem.

5.4.1 Alumnat no matriculat en cap centre docent

Aquests casos poden ser detectats pels centres educatius, pels cossos policials, pels serveis socials... En qualsevol cas, l'acció preventiva és molt important per tal d'informar a les

famílies i coordinar el tractament dels casos. Correspondrà al servei que ha detectat aquesta situació informar a les famílies del marc normatiu pel que fa a l'escolarització obligatòria, i derivar al recurs adient per a la tramitació de la matrícula.

Si no hi ha una incorporació del menor al centre educatiu correspon a Inspecció educativa fer el seguiment del cas i, si es detecta una possible situació de risc social del menor, es derivarà el cas a SSB.

5.4.2. Alumnat desescolaritzat

Quan l'alumne (en edat d'escolarització obligatòria) ha estat anteriorment matriculat en algun centre docent però ha abandonat prematurament l'escolaritat, s'ha de considerar que és un cas de privació del dret a l'escolarització.

L'acció preventiva és fonamental per evitar situacions de desescolarització en el període de transició entre l'educació primària i l'educació secundària i, en aquests casos, el seguiment de l'alumnat durant aquest pas és responsabilitat del centre de primària on es troba matriculat.

5.4.3 Alumnat il·localitzable

Fem referència a l'alumnat que, tot i estar matriculat en un centre educatiu, presenta absentisme amb la particularitat que des del centre docent no es pot contactar amb la família i, per tant, desconeixen la situació actual de l'alumne.

En aquests casos correspondrà a la direcció del centre docent informar els serveis socials municipals a fi i efecte d'aconseguir la localització de la família. En aquestes situacions és probable que es requereixi la col·laboració dels cossos policials.

6. ESTRUCTURA DE COORDINACIÓ DEL PROTOCOL

La gestió i el seguiment del protocol es farà a partir de l'estructura de coordinació bàsica següent:

- La **Comissió Social** a cada centre escolar de la comarca
- La **Comissió Municipal d'Absentisme**, present a cada municipi

- El **Plenari d'absentisme de la comarca del Bages**
- El **Grup motor** del Protocol

Aquesta estructura haurà de dimensionar la situació de l'absentisme escolar en el seu àmbit d'actuació, analitzar les dades, identificar les necessitats i fer propostes d'intervenció. Igualment, les actuacions hauran d'estar coordinades a tots els nivells i les comissions donaran suport als centres per aconseguir que els objectius del protocol s'implantïn correctament i que els recursos s'organitzin de forma coherent.

6.1 Les comissions socials

Les comissions socials funcionen de manera estable a tots els centres educatius de la comarca. Són un espai de coordinació en el centre per al tractament de les situacions de risc social que afecten l'infant o l'adolescent que veu limitat o perjudicat per qualsevol circumstància personal, social o familiar el seu desenvolupament i el seu benestar, sempre que per a la protecció efectiva d'aquest infant o adolescent no calgui la separació del nucli familiar¹. Considerem l'absentisme escolar com un indicador més d'una possible situació de risc que afecta un menor. Serà en el treball en xarxa interdisciplinari realitzat a la Comissió Social on s'establirà el PAIF (Pla d'Atenció Individual i Familiar) com a eina d'intervenció i tractament davant l'absentisme escolar.

Es recomana que la freqüència de reunions de les comissions socials sigui com a mínim d'una **reunió mensual**. En aquest espai s'analitzarà el conjunt de les dificultats socioeducatives observades en l'alumne a l'escola, per tal de determinar la intervenció a realitzar amb ell i/o la seva família segons les competències de cada institució. S'exposarà la situació de l'alumne per intentar trobar conjuntament mecanismes amb l'objectiu de consensuar el PAIF, d'acord amb els recursos accessibles des de les diferents institucions que hi participen.

¹ Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Capítol II. Les situacions de risc. Article 102. Definició i concepte. Punt 1

6.1.1 Funcions generals de la Comissió Social

- Identificar les causes de l'absentisme per establir estratègies i recursos a aplicar en cada cas.
- Elaborar el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF).
- Fer el seguiment en xarxa de les dades d'absentisme del centre, tot analitzant les causes, les diferents tipologies, les intervencions realitzades i els resultats obtinguts en els plans d'actuació individuals i familiars establerts amb l'alumnat absentista i les seves famílies.
- Fer propostes de millora organitzatives, de coordinació interna, etc., i avaluar els resultats de la seva aplicació.
- Comunicar a la Comissió Municipal d'Absentisme els casos d'absentisme regular i crònic/total amb els informes pertinents que acreditin que les mesures socioeducatives establertes a través del PAIF no han fet millorar o desaparèixer la conducta absentista (veure annex 4: Pla d'Actuació Individual i Familiar). Per preservar el dret a la confidencialitat de dades, s'enviarà el PAIF i documentació tècnica a SSB que serà l'encarregat d'ocultar la informació confidencial abans de derivar el cas a la Comissió Municipal d'Absentisme. Al model de derivació s'indicarà només el núm. d'expedient (veure annex 5: Informe de traspàs d'absentisme de la Comissió Social a la Comissió Municipal d'Absentisme).
- Comunicar les necessitats del centre pel que fa referència al tractament de l'absentisme i elevar propostes al respecte a la Comissió Municipal d'Absentisme i/o al Plenari d'absentisme de la comarca del Bages.
- Coordinar les actuacions del centre amb les actuacions que estableixi la Comissió Municipal d'Absentisme i/o el Plenari d'Absentisme de la comarca del Bages.

6.1.2 Qui forma part de la Comissió Social

- Un/a representant de l'equip directiu.
- Un/a referent designat pel centre educatiu per al tractament de les dades d'absentisme (un membre de l'equip directiu o del claustre de docents).
- Un/a representant de l'Equip d'Atenció Psicopedagògica.

- Un/a representant tècnic de Serveis Socials Bàsics.
- Un tutor o tutora dels casos tractats en la Comissió Social.
- Un mestre o mestra d'educació especial a les escoles i un psicopedagog o psicopedagoga del centre als instituts.
- Un/a representant tècnic de salut en funció dels casos a tractar.

Es pot convocar a altres professionals i/o institucions que tinguin rellevància en els temes i/o casos a tractar.

El professional referent d'absentisme designat per cada centre educatiu serà l'encarregat de les funcions següents dins de la Comissió Social:

- Recollir mensualment els registres d'assistència de cada classe.
- Analitzar les dades numèriques i establir les diferents tipologies d'absentisme: puntual/espòradic, moderat, regular i crònic/total i proposar els casos a tractar en la Comissió Social.
- Establir, de manera coordinada amb l'equip directiu, l'ordre del dia de les comissions socials.

6.1.3 Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF)

Quan es tracti d'un absentisme regular o bé d'un absentisme crònic/total i la família no hagi procurat pel retorn del menor o no hagi respost a les citacions del centre educatiu per reconduir la situació, caldrà elaborar el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF), que assegurarà una acció coordinada entre diversos agents (professional responsable de l'absentisme escolar del centre educatiu, professional de l'Equip d'Atenció Psicopedagògic (EAP), professional de SSB i la família o tutors legals).

El PAIF és el document on quedaran recollides les accions a desenvolupar per a cada professional i el compromís signat per la família o tutors legals (veure annex 4: Pla d'Actuació Individual i Familiar).

6.2 Comissió Municipal d'Absentisme

És l'espai de coordinació i treball per a l'impuls d'accions de prevenció i l'actuació en els casos més greus d'absentisme escolar no resolts al circuit ordinari. Per tant, té una doble funció:

- Dissenyar i impulsar les accions preventives i de sensibilització entorn a l'absentisme escolar a nivell municipal, així com elaborar la memòria municipal a partir dels casos numèrics que li facin arribar totes les escoles i instituts del municipi i elevar-la al Plenari d'absentisme de la comarca del Bages que elaborarà la memòria comarcal.
- Derivar els casos greus no resolts en el marc de la Comissió Social, un cop s'han aplicat totes les mesures socioeducatives per fer desaparèixer la conducta absentista i no s'ha aconseguit el retorn del menor. La derivació la realitza l'alcalde/essa o el regidor/a competent en matèria de serveis socials i/o ensenyament, a través del model 6 a la Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada.

Per donar compliment a aquestes funcions es proposa que hi hagi **dos tipus de convocatòries**:

- **Una convocatòria imprescindible**, a final de curs el tècnic de serveis socials i/o ensenyament municipal vetllarà perquè l'alcalde/essa o el regidor/a competent en matèria de serveis socials i/o ensenyament convoquin a tots els membres que configuren la Comissió Municipal d'Absentisme. L'objectiu d'aquesta convocatòria és el de valorar el funcionament del protocol durant aquell curs, recollir les dades numèriques dels casos d'absentisme per poder elaborar la memòria, així com proposar i planificar accions de sensibilització entorn al problema de l'absentisme pel proper curs i valorar les que s'hagin dut a terme.

Donat que algunes escoles i sobretot instituts atenen a infants i adolescents de varis municipis a la vegada i amb l'objectiu de facilitar la seva tasca de planificació i realització de la memòria, es proposa que en aquests casos sigui la direcció del centre educatiu qui

realitzi aquesta convocatòria anual de les Comissions Municipals d'Absentisme al mateix centre educatiu, per tractar de manera global el tema de l'absentisme així com tractar numèricament els casos d'absentisme per fer la memòria i elevar-la al Plenari.

També, es pot donar una altra dinàmica de convocatòria en aquells municipis que ja existeixi una comissió de treball que tracti temes d'infància i adolescència. En aquest cas, es proposa que les accions de planificació i realització de la memòria de l'absentisme escolar al municipi es realitzi en el marc d'aquesta comissió ja existent.

- **Una convocatòria extraordinària**, a petició de la Comissió Social, exclusivament, quan es detecta un o varis casos greus que no s'han pogut resoldre en el circuit ordinari de la Comissió Social i es proposa la derivació als serveis especialitzats de protecció a la infància i adolescència o Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada. La convocarà l'alcalde/essa o el regidor/a competent en matèria de serveis socials i/o ensenyament del municipi del cas que es proposi derivar, després de rebre la derivació del cas de la Comissió Social amb tota la documentació tècnica (veure annex 5: Informe de traspàs d'absentisme de la Comissió Social a la Comissió Municipal d'Absentisme). En aquesta convocatòria s'activaran exclusivament als agents que siguin imprescindibles i/o que hagin intervingut amb l'infant i l'adolescent del municipi que es proposa la derivació.

6.2.1 Funcions generals de la Comissió Municipal d'Absentisme:

- Sensibilitzar de la importància de l'èxit escolar com a factor de cohesió social.
- Fomentar la participació de tots els agents implicats.
- Recollir i canalitzar les necessitats i les propostes de millora que arribin a la Comissió Municipal d'Absentisme des dels centres.
- Tramitar les situacions d'absentisme crònic/total no resoltes i valorades a la Comissió Municipal d'Absentisme pels centres educatius. Per preservar la confidencialitat de dades personals quan s'hagi de tractar algun cas, en tots els documents interns i en les reunions es farà a través d'inicials i/o núm. d'expedient, només quan s'hagi de tramitar

la derivació a Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada o a l'EAIA, segons el cas, es farà amb noms i cognoms i documents identificatius.

- Comunicar a Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada, amb els informes tècnics oportuns, els casos d'absentisme crònic/total o no resolts mitjançant les accions socioeducatives establertes.
- Recollir i difondre experiències de bones pràctiques.
- Informar els òrgans i les institucions competents, quan així s'acordi.
- Analitzar, dimensionar i fer el seguiment de les dades d'absentisme.
- Elaborar una memòria anual a partir de les dades facilitades pels centres educatius, i fer-la arribar al Plenari d'absentisme de la comarca del Bages.

6.2.2 Qui forma part de la Comissió Municipal d'Absentisme

- Alcalde/essa o regidor/a amb competència en matèria d'ensenyament del municipi (o persona a qui delegui).
- Alcalde/essa o regidor/a amb competència en matèria de serveis socials del municipi (o persona a qui delegui).
- Un/a representant tècnic de la Regidoria d'Ensenyament .
- Un/a representant tècnic de Serveis Socials Bàsics.
- Un/a representant tècnic de cadascun dels equips directius del centres públics i concertats del municipi. També, es considera oportú la implicació d'un/a representant tècnic de cadascuna de les Llar d'infants de titularitat pública i privada, si existeixen al municipi, per vetllar el pas de la Llar d'infants a l'ensenyament reglat (de 3 a 12 anys), malgrat no sigui ensenyament obligatori si que es pot treballar hàbits que reforcin la importància de l'assistència a l'escola.
- Un/a representant de la Policia local o vigilants.
- Un/a representat de Serveis Territorials d'Ensenyament (inspector o inspectora o persona a qui delegui).

Pel bon funcionament de la Comissió Municipal d'Absentisme es designarà una secretària tècnica. Aquesta funció serà assumida pel tècnic/a d'ensenyament o pel tècnic/a de SSB,

de manera rotativa de forma anual. Seran els encarregats de realitzar les convocatòries, establir l'ordre del dia i fer arribar les actes als membres convocats, així com de l'elaboració de la memòria anual de l'absentisme al municipi a requeriment del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages.

6.3 Plenari d'absentisme de la comarca del Bages

El Plenari d'absentisme de la comarca del Bages està format per les institucions i organismes amb implicació en el tema de l'absentisme en els infants i adolescents de 6 a 16 anys escolaritzats a la nostra comarca.

6.3.1 Funcions generals del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages

- Conèixer la situació del compliment de l'escolaritat obligatòria a la comarca a través de la memòria anual, elaborada pel grup motor.
- Coordinar les administracions concurrents en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.
- Elaborar i aprovar els circuits i el protocol utilitzat en la prevenció, la detecció i el tractament de l'absentisme.
- Garantir que les actuacions plantejades es realitzin des d'una perspectiva global, continuada i constant.
- Dinamitzar i sensibilitzar tots els agents sobre la importància de l'èxit escolar com a factor de cohesió social.

6.3.2 Qui forma part del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages

- Un/a representant tècnic del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Serveis Territorials d'Ensenyament: EAP i Inspecció.
- Un/a representant polític amb competència en matèria d'ensenyament de l'Ajuntament de Manresa.
- Un/a representant polític amb competència en matèria de serveis socials de l'Ajuntament de Manresa.

- Un/a representant polític amb competència en matèria d'ensenyament del Consell Comarcal del Bages.
- Un/a representant polític amb competència en matèria de serveis socials del Consell Comarcal del Bages.
- Cap de l'Àrea d'Ensenyament, Cultura i Joventut del Consell Comarcal del Bages (o persona a qui delegui).
- Cap de l'Àrea de Serveis Socials Bàsics i Dona del Consell Comarcal del Bages (o persona a qui delegui).
- Cap de l'Àrea de Serveis Socials d'Atenció Especialitzada i Ciutadania del Consell Comarcal del Bages (o persona a qui delegui)
- Cap de Secció de Serveis Socials de l'Ajuntament de Manresa (o persona a qui delegui).
- Dos representants tècnics dels centres educatius de primària i secundària de la Junta territorial.
- PG-ME. Àrea Bàsica Policial del Bages.
- Un representant de la Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada: Fiscal nomenat per tractar el tema de l'absentisme.

Es reuniran a la seu del Consell Comarcal amb una freqüència mínima anual.

6.4 Grup motor del Protocol

El **Grup motor**, constituït per a la revisió del Protocol per a la prevenció i la intervenció en l'absentisme escolar a la comarca del Bages, serà l'encarregat de vetllar per a la bona marxa de l'estructura de coordinació a tota la comarca. Es designarà un representant perquè assumeixi aquesta funció de manera rotativa, anualment.

6.4.1 Funcions generals del Grup motor del Protocol

- Vetllar pel bon funcionament del desplegament del Protocol al territori.
- Fer les convocatòries del Plenari d'absentisme de la comarca del Bages, així com establir l'ordre del dia, redactar i enviar les actes.

- Realitzar la memòria anual del protocol a partir de les aportacions que es demanaran a les diverses comissions municipals d'absentisme i fer-ne difusió.
- Elevar al Plenari les propostes de millora del protocol i/o les incidències que esdevinguin en la seva aplicació.

6.4.2 Qui en forma part del Grup motor del Protocol

- Un/a representant tècnic de l'Àrea de Serveis Socials Bàsics i Dona del Consell Comarcal del Bages.
- Un/a representant tècnic de l'Àrea d'Ensenyament, Cultura i Joventut del Consell Comarcal del Bages.
- Un/a representant tècnic de Serveis Socials de l'Ajuntament de Manresa.
- Màxim de tres representants tècnics de Serveis Socials Bàsics de l'ABSS comarcal.
- Un treballador o treballadora social de l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic.

7. FUNCIONS DELS PROFESSIONALS I INSTITUCIONS QUE INTERERVENEN EN EL PROTOCOL

7.1 Centre educatiu:

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- Designar el professional de referència en temes d'absentisme.
- Controlar les faltes d'assistència i retards de l'alumnat diàriament i comunicar-ho a la família.
- Recollir numèricament els casos d'absentisme resolts en el centre i facilitar les dades a per a la memòria anual de l'absentisme.
- Detectar problemàtiques associades a l'absentisme.
- Intervenir per facilitar el retorn de l'alumne al centre.
- Desplegar el Protocol, fer les comunicacions, derivacions i coordinacions pertinents.
- Convocar i participar en la Comissió Social per a l'atenció d'absentisme escolar.
- Designar un representant del centre educatiu a la Comissió Municipal d'Absentisme establerta.

- Desenvolupar el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF), conjuntament amb els altres professionals de la Comissió Social.
- Acordar les mesures necessàries per a la prevenció de l'absentisme escolar al centre educatiu.
- Garantir l'aplicació dels procediments establerts.
- Vetllar per la coordinació entre centres educatius en la transició de l'alumnat per evitar possibles casos de desescolarització.

El professional referent en temes d'absentisme al centre educatiu hauria d'exercir un efecte de detecció precoç dels casos d'absentisme, centralitzar la classificació de l'absentisme a partir del control i anàlisi de les faltes d'assistència i portar a la Comissió Social els casos a treballar en xarxa.

7.2 Inspecció educativa

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- Canalitzar els casos de l'alumnat desescolaritzat .
- Canalitzar els casos de menors no matriculats

7.3 Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP)

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- Donar suport als centres educatius, col·laborant amb l'equip docent en la detecció i prevenció de conductes de risc amb relació a l'absentisme escolar.
- Prevenir i detectar els problemes i trastorns que dificulten un desenvolupament correcte de l'infant.
- Desenvolupar el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF), conjuntament amb els altres professionals de la Comissió Social.
- Detectar i intervenir sobre les causes d'origen familiar en els casos que es valori necessari.

- Intervenir en els casos d'absentisme detectats i coordinar les actuacions amb els Serveis Socials Bàsics quan correspongui.
- Participar en la Comissió Social per a l'atenció de l'absentisme escolar.
- Realitzar les coordinacions i actuacions necessàries amb els agents de la xarxa.

7.4 Equip de Serveis Socials Bàsics (ESSB)

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- Detectar situacions d'absentisme a partir de la tasca conjunta amb altres serveis del territori i de l'atenció directa.
- Treballar coordinadament amb els centres educatius per fer efectives les mesures i funcions establertes en aquest Protocol.
- Intervenir sobre les causes sociofamiliars que provoquen de forma directa o indirecta absentisme i/o dificultats en l'adaptació de l'infant al context escolar.
- Participar en la Comissió Social i en la Comissió Municipal d'Absentisme.
- Derivar, si s'escau, la situació cap als serveis especialitzats.
- Desenvolupar el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF), conjuntament amb els altres professionals de la Comissió Social.
- Fer un seguiment dels casos facilitant un treball en xarxa entre els diferents serveis.

7.5 Equip d'atenció a la infància i adolescència (EAIA)

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- Diagnosticar i valorar si existeixen possibles situacions de risc greu o de desemparament que afectin els menors i fer propostes de mesures adequades per a la protecció dels menors.
- Donar suport a professionals d'altres serveis en aquelles situacions que poden suposar una situació de risc per als menors.

7.6 Serveis Sanitaris

- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.

- Coordinar-se amb la Comissió Social si es detecten problemàtiques de salut associades a l'absentisme escolar.

7.7 Cossos policials

Tant les policies locals, el cos de Mossos d'Esquadra i els vigilants municipals poden intervenir amb qualsevol menor que estigui a la via pública, la qual cosa inclou la detecció i l'actuació en casos d'absentisme escolar o desescolarització de menors d'edat en escolaritat obligatòria.

Les funcions concretes de policies locals i vigilants municipals seran les següents:

- Participar en la Comissió Municipal d'Absentisme per a l'atenció d'absentisme escolar.
- Assignar un representant institucional al Plenari d'absentisme de la comarca del Bages.
- En el cas que el/la menor estigui escolaritzat, retornaran al centre educatiu el/la menor que es trobi a la via pública en horari escolar i sense causa justificada. A més, comunicaran aquest fet a Serveis Socials Bàsics de la població.
- En el cas que el /la menor no estigui escolaritzat, el retornaran als pares o tutor legal i s'informarà als serveis socials bàsics de la població. Si s'objectivés que aquesta opció no és la més idònia per garantir l'interès superior del menor, es coordinaran amb PG-ME de l'ABP Bages perquè ho posin en coneixement de Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada i de la DGAIA, i s'actuarà d'acord amb les seves indicacions.

Les funcions concretes de la PG-ME seran les següents:

- Participar en les respectives comissions municipals d'absentisme en aquells casos en els que aquesta Comissió ho cregui oportú.
- Participar en el Plenari d'absentisme de la comarca del Bages.
- En el cas que el/la menor estigui escolaritzat, retornaran al centre educatiu el/la menor que es trobi a la via pública en horari escolar i sense causa justificada. A més, comunicaran aquest fet als serveis socials bàsics de la població.

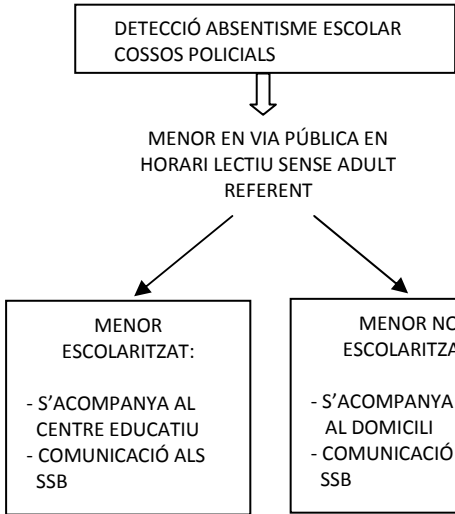
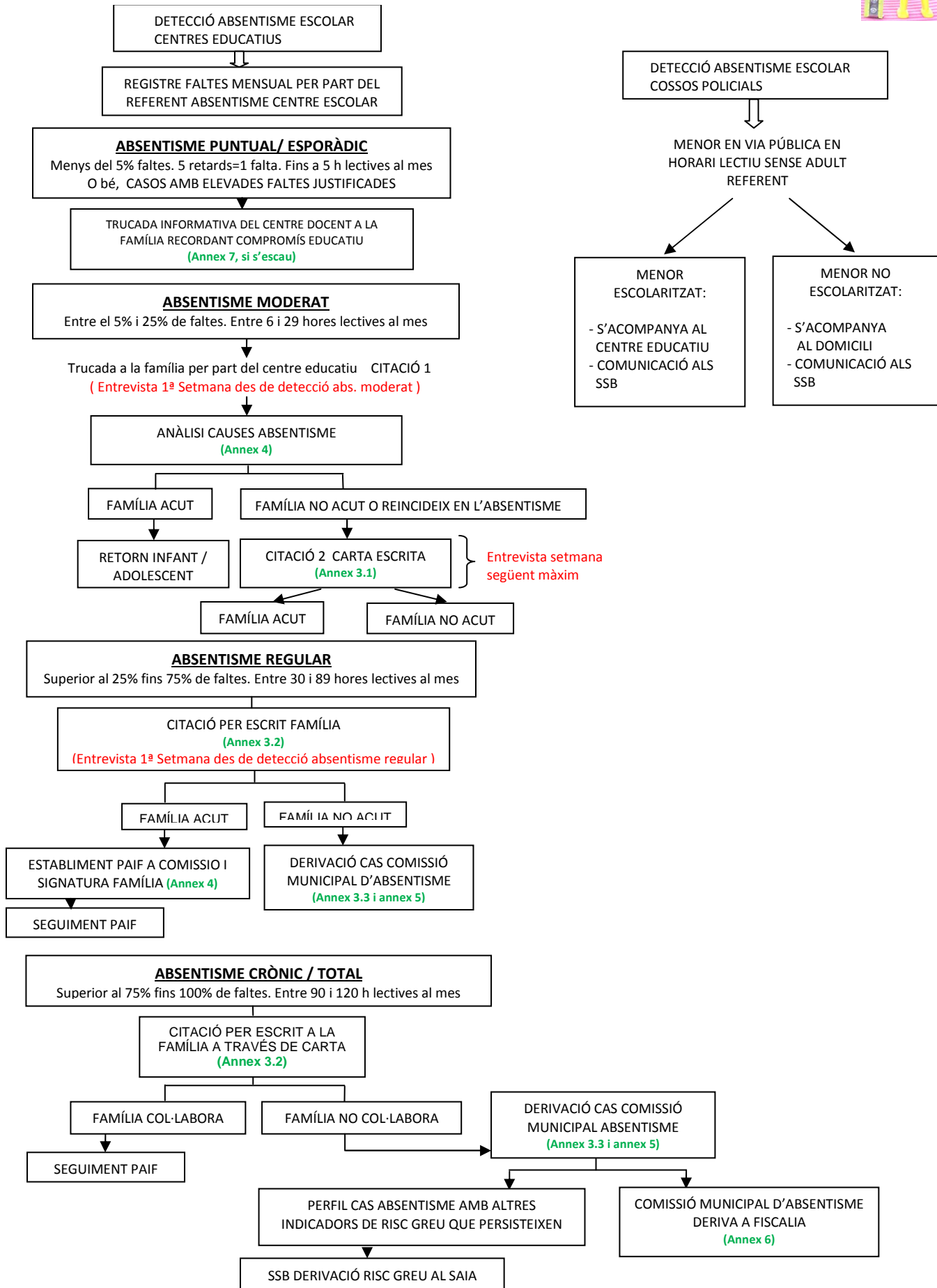
- En el cas que el /la menor no estigui escolaritzat, el retornaran als pares o tutor legal i s'informarà als serveis socials bàsics de la població. Si s'objectivés que aquesta opció no és la més idònia per garantir l'interès superior del menor, aquest fet es posarà en coneixement de Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada i de la DGAIA, i s'actuarà d'acord amb les seves indicacions.

7.8 Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada

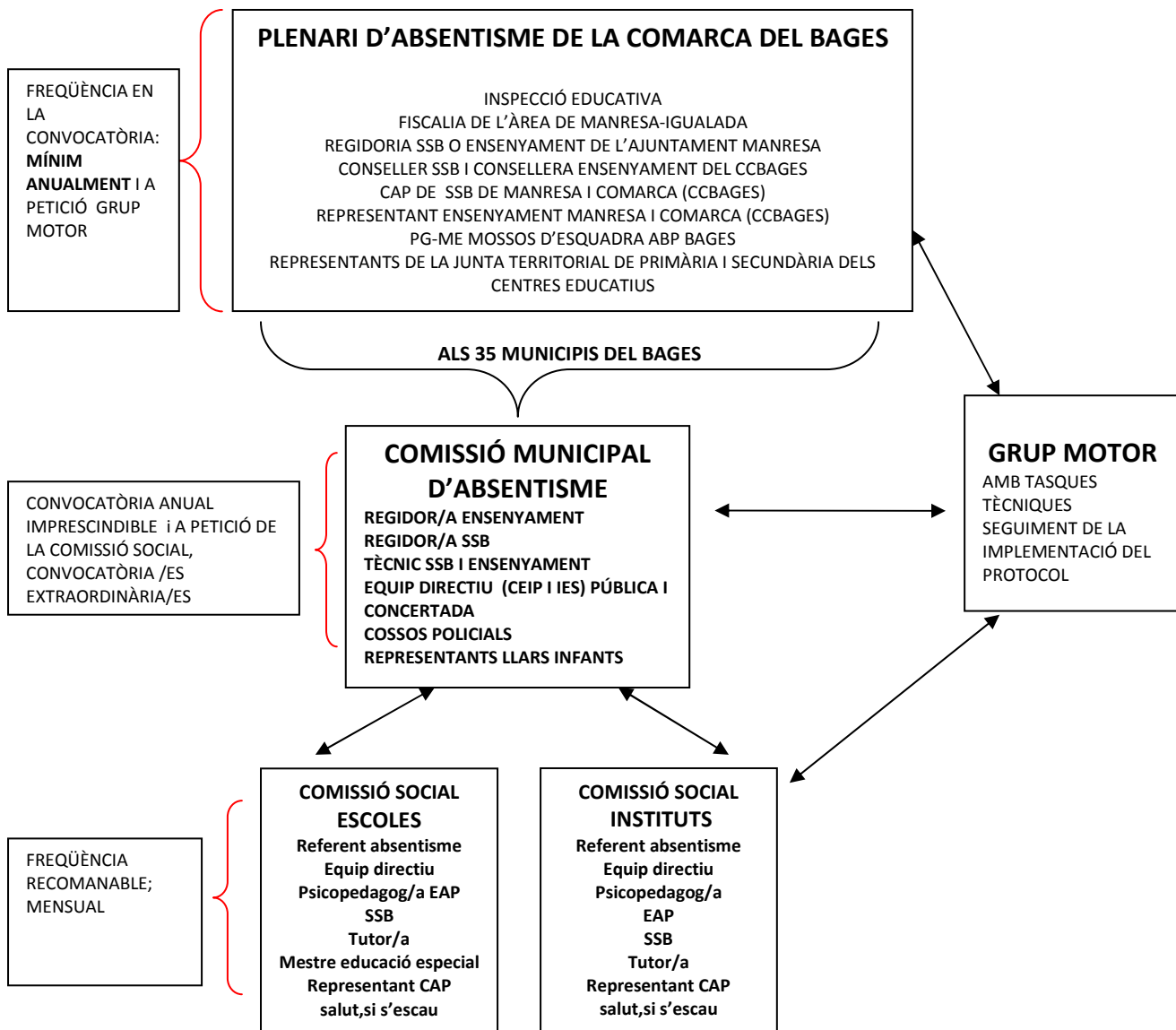
- Vetllar per a la correcta aplicació del Protocol, en el marc de les seves funcions.
- En concret, prendre coneixement d'aquelles conductes dels pares o tutors que puguin ser considerades com a delictes d'abandonament de família: l'art. 226-1 del Codi penal castiga al que deixi de complir els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar; i l'art. 236-17 del Codi civil de Catalunya estableix com responsabilitat parental l'obligació d'educar els fills.
- Per tant, es comunicarà a Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada només aquells casos més greus, principalment quan afectin a menors de 14 anys, on l'absentisme sigui atribuïble a la negligència dels pares o tutors, i quan la intervenció administrativa hagi estat rebutjada.

ANNEX 1: CIRCUIT D'ACTUACIÓ INTEGRAL DAVANT L'ABSENTISME ESCOLAR

ANNEX 2: ORGANIGRAMA PROTOCOL ABSENTISME ESCOLAR A MANRESA I COMARCA DEL BAGES

ANNEX 3: CARTES A LA FAMÍLIA

ANNEX 3.1

Carta de la direcció o del tutor a la família (absentisme moderat)

A l'atenció de la família:

Benvolguda família,

Us comuniquem que el vostre fill/a durant el mes de ha realitzat un total de faltes d'assistència indegudament justificades.

Donat que és un deure dels pares la correcta escolarització dels seus fills caldria que mantinguéssim una entrevista el proper dia a les hores per tal de buscar vies de solució per normalitzar l'assistència del vostre fill/a al Centre.

Us recordem que l'escolarització és obligatòria dels 6 als 16 anys, segons regula la normativa vigent.

Atentament,

Signat: Tutor/a de l'alumne/a o direcció del centre escolar

....., de de 20.....

ANNEX 3.2

Carta de la direcció o del tutor a la família (absentisme regular)

A l'atenció de la família:

Benvolguda família,

Segons la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència, en l'article 157b, estableix com una infracció lleu el no procurar que el menor en edat d'escolarització assisteixi al centre escolar quan disposa de plaça i sense causa que ho justifiqui

Donat que no s'han adoptat les mesures correctores per tal de resoldre l'absentisme del seu fill/a i seguint el que estableix el Protocol per a la prevenció i la intervenció en l'absentisme escolar a la comarca del Bages, hem posat el cas en coneixement de la Comissió Social (Serveis Socials i EAP).

Per valorar la millor opció i resoldre l'absentisme del seu fill/a, us convoquem a una entrevista el proper dia a les hores a les dependències del nostre centre per establir el Pla d'Actuació Individual i Familiar.

Atentament,

Signat: Tutor/a de l'alumne/a o direcció del centre escolar

....., de de 20.....

ANNEX 3.3

Carta informativa de la Comissió Social a la família comunicant que s'ha derivat el cas a la Comissió Municipal d'Absentisme (absentisme crònic)

A l'atenció de la família:

Benvolguda família,

Tot i haver signat el Pla d'Actuació Individual i Familiar, la situació d'absentisme del seu fill/a segueix sense resoldre's.

Per aquest motiu els notifiquem que el cas del seu fill/a s'ha posat en coneixement de la Comissió Municipal d'Absentisme perquè prenguin les mesures oportunes, derivar el cas per via administrativa (Equip d'Atenció a la Infància) o bé via judicial (Fiscalia).

Atentament,

Signat: Direcció del centre escolar i Serveis Socials

....., de de 20.....

ANNEX 4: PLA D'ACTUACIÓ INDIVIDUAL I FAMILIAR (PAIF)

PLA D'ACTUACIÓ INDIVIDUAL I FAMILIAR (PAIF)	Data elaboració: Responsable PAIF:
--	---------------------------------------

Dades alumne/a

Nom i cognoms: Curs i nivell:.....

Dades del centre docent:

Centre educatiu: Tutor/a:.....

Absentisme:

Relació faltes d'assistència:

SET	OCT	NOV	DES	GEN	FEB	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY

Tipologia d'absentisme:

ACTUACIONS DELS DIVERSOS SERVEIS QUE INTERVENEN:

Centre educatiu:

Professional responsable:

Acords de les actuacions preses:

Mesures	Com es farà?	Temporalització	Valoració

Equip d'Atenció Psicopedagògic (EAP):

Professional responsable:

Acords de les actuacions preses:

Mesures	Com es farà?	Temporalització	Valoració

Serveis Socials:

Professional responsable:

Acords de les actuacions preses:

Mesures	Com es farà?	Temporalització	Valoració

Altres serveis:

Professional responsable:

Acords de les actuacions preses:

Mesures	Com es farà?	Temporalització	Valoració

Signatura dels professionals que han participat en l'elaboració del PAIF:

EAP

SERVEIS SOCIALS

CENTRE EDUCATIU

COMPAREIXENÇA MARE- PARE-TUTOR

A les ____ hores del dia _____ compareix el Senyor/la Senyora _____ pare, mare, tutor legal de l'alumne/a _____ a qui s'informa de les faltes d'assistència del seu fill/la seva filla al centre escolar durant els dies

Declaro que les faltes d'assistència del meu fill /de la meua filla es deuen a _____ i per acreditar-ho aporta

El/la compareixent reconeix ser informat/da sobre les obligacions que la llei imposa als pares o tutors legals respecte a l'educació dels fills, així com les conseqüències derivades del seu incompliment. Se'ls adverteix que en el supòsit que les faltes injustificades continuïn, s'iniciarà derivació de l'expedient d'absentisme, si s'escau:

- A la Comissió Municipal d'Absentisme
- A l'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència del Bages (EAIA),
- A la Fiscalia de l'àrea de Manresa-Igualada, perquè valorin les mesures oportunes a seguir.

Una vegada informat/da, advertit/da i havent llegit el Pla d'Actuació Individual i Familiar (PAIF), el/la compareixent manifesta / es compromet a:

_____, ____ de _____ de 20__

Signatura:

Pare/mare/tutor legal

INDICADORS DE RISC D'ABSENTISME ESCOLAR

ALUMNE:..... CURS:

CENTRE:.....

		Freqüència			
		Gairebé mai	De vegades	Sovint	Gairebé sempre
AMB RELACIÓ A L'ALUMNE/A					
Conductes Observades					
1	Manca de puntualitat				
2	No porta els materials ni fa les activitats pròpies de l'aprenentatge				
3	Actitud passiva, inhibició, poc comunicatiu, retraïment, manca d'interès per realitzar els treballs a l'aula en més d'una matèria				
4	Mancances en l'adquisició / consolidació d'hàbits fonamentals (higiene/salut, alimentació, ordre, normes bàsiques de convivència, etc.)				
5	Grup d'iguals amb conductes absentistes				
6	Faltes de disciplina				
7	Baix rendiment escolar, dèficits evolutius i cognitius				
8	Altres:				
Conductes explicitades alumne/a					
9	Desinterès general/manca de satisfacció pel que es fa a l'aula				
10	Interès declarat d'abandonar els estudis				
11	Manca expectatives personals, acadèmiques o laborals				
12	Altres:				
AMB RELACIÓ A LA FAMÍLIA					
Informacions aportades pels professionals (interns o externs al centre)					
13	Absentisme de les famílies quan són requerides pel centre				
14	Desestructuració familiar i altres situacions de risc social (situació econòmica precària, despreocupació global pels fills, toxicomanies, alcoholisme o altres malalties greus, inestabilitat nucli familiar...)				

15	Desinterès familiar per l'escola, valors familiars allunyats dels valors escolars, canvis de centre				
16	Sobrepotecció dels fills/es				
17	Poca autoritat familiar				
18	Problemes de salut de l'alumne/a				
19	Incorporació avançada dels fills/es a la vida adulta (treball, cura dels germans, etc.)				
20	Altres:				
AMB RELACIÓ A L'ENTORN					
Informacions aportades pels professionals (interns o externs al centre)					
21	Pressió del grup d'iguals que promou la conducta absentista				
22	Entorn social i urbanístic desfavorit i aïllat				
23	Altres factors:				
AMB RELACIÓ AL CENTRE EDUCATIU					
Informacions aportades pels professionals (interns o externs al centre)					
24	En el mateix centre i la seva organització (acomodació davant d'algunes situacions d'absentisme conflictiu, expulsions reiterades, mala relació família - escola...)				
25	Els factors acadèmics i d'ensenyament - aprenentatge no s'adeqüen a la realitat del menor				
26	En les relacions interpersonals del menor vers la comunitat educativa hi ha conflictes				
27	Altres:				

ANNEX 5:

INFORME DE TRASPÀS D'ABSENTISME DE LA COMISSIÓ SOCIAL A LA COMISSIÓ MUNICIPAL D'ABSENTISME

Entrada de l'expedient _____ relatiu a la situació d'absentisme escolar que presenta.

El centre educatiu _____ comunica que, havent realitzat totes les actuacions establertes en el Protocol per a la prevenció i la intervenció en l'absentisme escolar a la comarca del Bages, no han tingut resultats positius i l'absentisme escolar no s'ha resolt.

Segons el marc normatiu que indica la Llei catalana 14/2010 dels Drets i Oportunitats de la Infància i l'Adolescència en el Títol VI. Capítol I articles 156-162 és una infracció lleu no procurar per part dels pares/ tutors d'un menor en període d'escolarització obligatòria, que aquest assisteixi al centre escolar sense causa que ho justifiqui. També es tipifica com a falta lleu quan els progenitors, tutors o guardadors no gestionen la plaça escolar corresponent d'un infant o adolescent al seu càrrec en edat escolar obligatòria, sense causa que ho justifiqui. Quan es reincideix en infraccions lleus constitueix una infracció greu i són sancionables per l'administració pública competent i si se'n deriven responsabilitats administratives per als pares, tutors o els guardadors, s'han de posar en coneixement de la Fiscalia a l'efecte de les possibles responsabilitats civils.

Els documents següents del Pla d'Actuació Individual i Familiar establert amb l'alumne i la família s'ha enviat a serveis socials del municipi:

- Pla d'Actuació individual i familiar (PAIF)
- Citacions a la família, compareixences o altres
- Informe dels cossos policials, si s'escau
- Altre documentació
- _____
- _____

ANNEX 6: MODEL D'INFORME DE COMUNICACIÓ A LA FISCALIA DE L'ÀREA DE MANRESA-IGUALADA

Ofici a la Fiscalia.

A l'il·lustríssim/a Sr./Sra. Fiscal (dades fiscal o fiscalia),

El/la Il·lm./a. Sr./Sra. com a alcalde/essa de l'Ajuntament (o Regidor/a competent a qui delegui), davant del Il·lm./a. Sr./Sra. fiscal compareixo i com a millor procedeixi dic (notifico):

Que en compliment del marc normatiu que estableix a la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència i en compliment de la Llei d'educació 12/2009, del 10 de juliol d'educació, s'ha creat el "Protocol per a la prevenció de l'absentisme escolar a Manresa i al Bages" aprovat per Ple el..... de 2013.

Per mitjà d'aquest escrit els informo de l'expedient: sobre la situació de risc social a causa de l'absentisme escolar que pateix el/la menor..... fill/filla de..... titular del DNI....., domiciliat,.....

Tot i havent realitzat totes les actuacions establertes en el programa de prevenció de l'absentisme escolar a la Comarca del Bages, aquestes no han tingut resultats positius, ja que l'absentisme escolar no s'ha resolt.

Des de Serveis implicats en el protocol i a través de la comissió municipal d'absentisme del municipi..... hem decidit procedir a remetre l'expedient a fiscalia, perquè adopti les mesures de protecció necessàries per assegurar el dret a l'educació, donada la transcendència que la privació de la mateixa tingui sobre el futur del/la menor. Així mateix, demano que ens comuniquin la resolució corresponent, a fi de mantenir la necessària coordinació administrativa.

El posem en el seu coneixement als oportuns efectes.

Signat,

Alcalde/essa,

..... de de 20.....

ANNEX 7: TRÍPTIC DIVULGATIU

L'educació és la Clau de les oportunitats

- Per poder desenvolupar la personalitat i viure més plenament.
- Perquè cada persona trobi el seu lloc a la societat.
- Per ajudar a superar les desigualtats.
- Per a garantir la cohesió social.
- Per a facilitar el progrés social i aconseguir persones més cultes i més lliures.
- Perquè el procés de socialització dels infants i adolescents sigui plural i enriquidor.

Les Administracions actuen per prevenir l'absentisme escolar

- S'ha creat un protocol comarcal contra l'absentisme escolar per coordinar totes les institucions implicades.
- A tots els municipis del Bages adherits al protocol s'ha creat la comissió municipal d'absentisme escolar.
- Creació del Plenari per treballar l'absentisme escolar a la comarca del Bages.
- Mestres, professorat, professionals de serveis socials, inspecció educativa i cosos policials treballen junts per millorar l'escolaritat al Bages.

DAVANT L'ABSENTISME ESCOLAR :

PREN PARTIT!!!

**ANAR A L'ESCOLA
ENS FA CRÉIXER!!!**

- Protocol per a la prevenció i la intervenció en l'absentisme escolar a la comarca del Bages -

Consell Comarcal del Bages

TOTS I TOTES SOM RESPONSABLES DE L'EDUCACIÓ DELS INFANTS I ADOLESCENTS

EL DRET DE L'ALUMNAT A L'EDUCACIÓ:

L'educació és un dret de totes les persones reconegut en el nostre ordenament jurídic. La Llei d'Educació 12/2009 a l'article 22.1 destaca com un dels deures de l'alumnat és assistir a classe i a l'article 3 recull que els alumnes tenen dret a rebre una educació integral.

L'ensenyament és obligatori i gratuït per a totes les persones. Comprèn deu anys d'escolaritat i es desenvolupa, de forma regular, entre els 6 i els 16 anys.

QUÈ DIU LA LLEI A LES FAMÍLIES I ALS TUTORS/RES?

Els fills i filles no emancipats estan sota la potestat dels seus progenitors. La pàtria potestat s'exercirà sempre en benefici dels fills, d'acord amb la seva personalitat (art.236-2 de la Llei 25/2010 del Codi de Família).

Els pares o tutors legals d'un menor han de tenir cura que aquest assisteixi al centre escolar en període d'escolarització obligatòria. No fer-ho és considerat una infracció lleu i greu si es reincideix en la Llei catalana dels Drets i Oportunitats de la Infància i Adolescència 14/2010.

COM ACTUA L'ESCOLA DAVANT DE L'ABSENTISME ESCOLAR?

L'absentisme és la no-assistència a classe de manera no justificada per part de l'alumnat en edat d'escolarització obligatòria al centre educatiu on està matriculat.

L'absentisme comporta una manca en l'adquisició de coneixements i un pèrdua en la socialització de l'alumne. L'actuació del centre educatiu és clau per a la prevenció d'aquest fet.

Quan es detecta l'absentisme s'activa el circuit d'actuació i l'escola o l'institut es posa en contacte amb la família o els tutors legals per tal d'informar-los de la situació i recordar-los les obligacions que tenen de vetllar per la correcta escolarització dels seus fills i filles, així com proposar el treball conjunt per facilitar el retorn del menor al centre.

Si les actuacions conjuntes de la família, l'escola i els Serveis externs (Serveis socials o d'altres) no han resolt l'absentisme, la direcció del centre ha d'informar del cas per prendre les mesures oportunes (comunicació a Fiscalia, derivació a l'EAIA).

Circuit d'actuació davant d'absentisme escolar a la comarca del Bages

